

Az elhunytakkal kapcsolatos rendelkezők, teendők az alapellátási ügyeleti szolgálat során TÁJÉKOZTATÓ ANYAG

Szerzők:	OMSZ Orvosszakmai Osztály Szakmai Munkacsoportja
Verzió / Kiadás dátuma:	v1.3 / 2021.08.02.

I. Vonatkozó jogszabályok, utasítások

- 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről
- 351/2013. (X. 4.) Korm. rendelet a halottvizsgálatról és a halottakkal kapcsolatos eljárásról
- 4/2021. (01.28.) számú Főigazgatói Utasítás a 2021. február 1-től kötelezően bevezetendő Elektronikus Halottvizsgálati Bizonyítvány kitöltéséről, rögzítéséről

II. Bevezetés

A halál bekövetkezését **halottvizsgálattal** kell megállapítani. A halottvizsgálat minden olyan körülményre kiterjed, amely a halál

- bekövetkezése **tényének**,
- bekövetkezése **módjának** (természetes módon bekövetkezett vagy nem természetes halál),
- **okának**

megítéléséhez szükséges.

A **halál tényének** megállapítására mentőtiszt és orvos egyaránt jogosult, de **halottvizsgálatot kizárólag orvos végezhet.**

III. Teendők az alapellátási ügyeleti munka során, mentőtiszt által megállapított halál ténye esetén

- **nem természetes halál**ra utaló körülmények észlelésekor haladéktalanul értesíti az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervet
- **természetes halál** esetén
  - értesíti az elhalálozott személy háziorvosát a halottvizsgálat elvégzése céljából,
  - amennyiben a háziorvos nem elérhető/akadályoztatva van, értesíti a területileg illetékes alapellátási ügyeletes orvost.

IV. Teendők az alapellátási ügyeleti munka során, ügyeletes orvos által megállapított halál ténye esetén

- **nem természetes halál**ra utaló körülmények észlelésekor haladéktalanul értesíti az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervet,
- **természetes halál** esetén elvégzi a halottvizsgálati teendőket.

A helyszíni halottvizsgálatot végző orvosnak az értesítést követő legkésőbb 4 órán belül, közterületen legkésőbb 2 órán belül a helyszíni halottvizsgálatot meg kell kezdeni.

A helyszíni halottvizsgálatot végző orvos az egészségügyi adatok eredményes beszerzése nélkül csak akkor tehet javaslatot a halottvizsgálat további menetére vagy lezárására, ha a halál természetes vagy nem természetes jellege egyértelműen megállapítható.

Halottvizsgálattal egy időben a Kormány rendeletében meghatározott tartalmú halottvizsgálati bizonyítványt kell kiállítani.

V. **Halottvizsgálati bizonyítvány – „6 példányos”** (351/2013. (X. 4.) Korm. rendelet a halottvizsgálatról és a halottakkal kapcsolatos eljárásról)

1. A halottvizsgálat során minden esetben a Kormányrendelet 1. mellékletében meghatározott adattartalmú halottvizsgálati bizonyítvány 1-18. pontját a helyszíni halottvizsgálatot végző orvosnak kell kitölteni, valamint a 4. mellékletben meghatározott adattartalmú halottvizsgálati bizonyítványt – az ismeretlen személyazonosságú elhunyt kivételével – a haláleset helye szerint illetékes anyakönyvvezetőnek elektronikus úton megküldeni (az eHVB rendszerből az elektronikus anyakönyvi rendszernek).

- **Természetes halál esetén, ha kórbonctani vizsgálatra nem kerül sor**, a halottvizsgálati bizonyítványban az 1. melléklet 19-21., 23-27. és 31-32. pontjában foglalt adatokat is ki kell tölteni.
- **Természetes halál esetén, ha kórbonctani vizsgálatra kerül sor**, a halottvizsgálati bizonyítványban az 1. melléklet 19-20. pontjában, 23-27. és 31-32. pontjában foglalt adatokat a kórbonctani vizsgálatot végző orvos tölti ki.
- **Nem természetes halál esetén** a halottvizsgálati bizonyítványban az 1. melléklet 20. pontjában, 21. a) pontjában és 22. pontjában foglalt adatokat az eljáró hatóság, 19. pontjában, 21. b) pontjában és 23-32. pontjában foglalt adatokat a hatósági vagy igazságügyi orvosi boncolás érdekében kirendelt orvos tölti ki.

Közterületi halott esetén rendőri intézkedés szükséges, a halottvizsgálati bizonyítvány kitöltéséről és a holttest elszállítatásáról az ügyeletes orvos intézkedik, a holttest elszállításáig történő őrzése azonban rendőri feladat (*megj.: lakáson elhunyt személy esetén is szükséges lehet rendőri segítségre az elhunyt őrzése céljából abban az esetben, ha közeli hozzátartozó nincs a helyszínen, vagy teljesen egyedül találjuk az elhunytat*).

A halottvizsgálati bizonyítvány kitöltése a halottvizsgálattal egyidejűleg vagy – ha a rendelkezésre álló adatokból megalapozottan és egyértelműen lehet következtetni a halált okozó betegsége, a halál okára – legkésőbb a halottvizsgálatot követő első munkanapon történjen meg.

2. A halva született magzat vagy élve született, de a szülést követő 168 órán belül elhalálozott gyermek esetén a halottvizsgálat keretében a Kormányrendelet 2. melléklet szerinti adattartalmú **perinatális halottvizsgálati bizonyítványt** kell kitölteni, valamint az utóbbi esetben a rendelet 4. mellékletében meghatározott adattartalmú halottvizsgálati bizonyítványt a haláleset helye szerint illetékes anyakönyvvezetőnek elektronikus úton megküldeni (az eHVB rendszerből az elektronikus anyakönyvi rendszernek).

A perinatális halottvizsgálati bizonyítványban a 2. melléklet 1-17. pontjában megjelölt adatokat a helyszíni halottvizsgálatot végző orvosnak kell kitöltenie.

3. 2022. február 1-ig párhuzamos dokumentáció szükséges, papíralapú („6 példányos”) és elektronikus rögzítés az Elektronikus Halottvizsgálati Bizonyítványt Kiállító Rendszerben (eHVB rendszer) is egyaránt, várhatóan 2022. február 1-től kizárólag elektronikus dokumentáció lesz.

A belépéshez:

- *Intézmény:* Országos Mentőszolgálat
- *Szervezeti egység:* az adott alapellátási ügyelet/mentőállomás
- *Felhasználónév:* nagy O betű és a pecsétszám.

Az eHVB rendszerben csak regisztrált, azonosítóval és jogosultsággal rendelkező orvos tud adatokat feltölteni.

4. **A kötelező dokumentációhoz** minden elhunyt esetében hozzátartozik 2 db „lábcédula” felhelyezése, mely a halott azonosítására szolgál, lemoshatatlan, műanyagfólia borítású vagy fólia nélküli. Amennyiben fóliaborítású, úgy tilos a fóliát eltávolítani, erre szükséges az adatokat ráírni, „átírós” módon fogja tartalmazni a személyazonosító adatokat. Az egyik lábcédulát az alsó, a másikat a felső végtagra kell elhelyezni, célszerű átellenesen.

5. Az alapellátási ügyeletben a helyszíni halottvizsgálatot végző orvos:

- **természetes halál esetén, ha kórbonctani vizsgálat nem szükséges** (a holttest elszállítása temetőbe történik) a halottvizsgálati bizonyítványt a fentiek szerint (teljesen) kitölti, majd a IV. példányt átadja a holttest eltemetetésére kötelezett személynek vagy annak nevében eljáró temetkezési szolgáltatónak, az V. példányt megőrzi, a többi példányt pedig megküldi a népegészségügyi feladatkörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatalnak.

A halottvizsgálati bizonyítványt legkésőbb a halálok megállapítása napját követő első munkanapon kell továbbítani.

- **természetes halál esetén, ha kórbonctani vizsgálatra kerül sor, ill. nem természetes halál esetén** a halottvizsgálati bizonyítvány kitöltését a fentiek szerint megkezdi és annak minden példányát az elhunyttal hagyja.

VI. Az elhunyt személy holttestének elszállíttatása

Ha a halál a helyszíni halottvizsgálat alapján egyértelműen **természetes módon** következett be és **kórbonctani vizsgálat lefolytatása nem indokolt**, a helyszíni halottvizsgálatot végző orvos a halál tényének megállapításától számított legkésőbb 6 órán belül – közterületen elhunyt esetén soron kívül, legkésőbb 4 órán belül – intézkedik a holttest elszállíttatásáról.

Az elhunyt személy holttestének temetőbe, hamvasztó üzembe, valamint a temetkezési szolgáltató telephelyére történő szállításához az eltemettető által megnevezett temetkezési szolgáltatót kell igénybe venni.

Ha az eltemetetésre kötelezett személy az elhunyt elszállításáig nem érhető el, a halottvizsgálatot végző orvos az adott területen működő temetkezési szolgáltatót veszi igénybe a holttest elszállítására.

Az elszállításhoz az „*Intézkedés az elhunyt temetőbe szállításáról*” nyomtatványt szükséges kitölteni (mely tartalmazza a 9 jegyű ágazati kódot és a naplótételszámot/ esetlapszámot).

Ha a halál a helyszíni halottvizsgálat alapján **természetes módon** következett be, **de szükséges a kórbonctani vizsgálat**, a helyszíni halottvizsgálatot végző orvos a halál tényének megállapításától számított legkésőbb 6 órán belül – közterületen elhunyt esetén soron kívül, de legkésőbb 4 órán belül – intézkedik a holttestnek a kórbonctani vizsgálat helyére történő szállításáról a területileg illetékes, patológiai osztállyal rendelkező kórházba.

A kórboncolás elrendeléséhez *beutalót*, az elszállításhoz az „*Orvosi rendelvény a nem fekvőbeteg ellátást nyújtó intézményben elhunyt személy kórboncolás céljából történő halottszállításra*” című formanyomtatványt kell kitölteni.

VII. Fogalmi meghatározások, egyéb teendők, feladatok

1. **Nem természetes a halál**, ha a természetes módon való bekövetkezését a körülmények kétségessé teszik, így

- a halál tekintetében **bűncselekményre** utaló adat merül fel (észlelésekor haladéktalanul értesíteni kell a rendőrséget, az első járőr kiérkezéséig a helyszínt biztosítani kell. A halottszemlét, a halott további vizsgálatát és az elhunyt elszállíttatását a hatóság intézi, az alapellátási ügyeletes orvos a halottvizsgálati bizonyítvány 1-18. pontját tölti csak ki).
- **rendkívüli halálnak** minősül, azaz
  - a halált baleset okozta, vagy a körülmények arra utalnak,
  - a halált öngyilkosság okozta, vagy a körülmények arra utalnak,
  - a halál bekövetkezésének előzményei, körülményei ismeretlenek és nem állnak rendelkezésre olyan adatok, amelyekből megalapozottan következtetni lehet a halál természetes okból történő bekövetkezétre,
  - fogvatartott elhalálózása esetén.

A személyazonosság megállapításáig a rendkívüli halál esetén követendő eljárást kell alkalmazni, ha az elhunyt személyazonossága ismeretlen.

Rendkívüli halál esetén rendkívüli halállal kapcsolatos hatósági eljárást kell lefolytatni, a hatóságot értesíteni szükséges.

Ha a haláleset helyszínére hívott rendőr azt állapítja meg, hogy a haláleset nem rendkívüli, az előzetes vizsgálat lefolytatását egyéb körülmény nem indokolja, akkor a továbbiakban a természetes halálesetre vonatkozó szabályok szerint jár el az ügyeletes orvos. Ebben az esetben mindenképpen javasolt, hogy az elhunyt kórboncolása megtörténjen, a halottvizsgálati bizonyítvány kitöltése így annak megfelelően történjen (1-18. pont). A rendőrhatalom eljárás lefolytatásának mellőzését a halottvizsgálati bizonyítvány 21. rovatában rögzíteni kell. Az elhunyt elszállíttatásáról a halottvizsgálatot végző orvos intézkedik.

Rendkívüli halál helyszínén a rendőrség saját rendőrorvos szakértője közreműködésével jár el, de ennek hiányában a halottvizsgálatot végző orvos eseti szakértőként kirendelhető a rendőrségi helyszíni szemle orvosi feladataira!

A halottszemlét lehetőség szerint a haláleset helyén kell elvégezni. Ha a halottszemle haláleset helyén történő lefolytatása vagy teljes lefolytatása nem lehetséges, akkor a halottszemlét a boncolás helyszínén kell lefolytatni vagy folytatni (pl. időjárási viszonyok).

2. **Az elhunyt személyt** – függetlenül attól, hogy fekvőbeteg-gyógyintézetben vagy azon kívül hunyt el – **kórbonctani vizsgálat alá kell vonni**, ha

- a halál oka klinikai vizsgálatokkal nem volt megállapítható,
- perinatális halál esetén,
- az elhunyt szerv- vagy szövetátültetés donora vagy recipiense volt,
- az elhunyt foglalkozási eredetű megbetegedésben szenvedett, és a halál oka ezzel lehet összefüggésben,
- az elhunyt szervezetébe újra felhasználható, nagy értékű műszert vagy eszközt ültettek (amennyiben az nem képezi az elhunyt tulajdonát) kivéve, ha a műszer vagy eszköz jellege nem kívánja meg az elhunyt kórbonctani vizsgálatát,
- az esetnek tudományos vagy oktatási jelentősége van*,
- az elhunytat hamvasztani kívánják*,
- törvényben meghatározott hozzátartozó kéri,
- COVID-oltást követő 1 hónapon belüli elhalálózás esetén.

Ezekben az esetekben (és ha a VII/3. feltételei együttesen fennállnak) el lehet tekinteni a boncolástól, ha az elhunyt még életében vagy hozzátartozója a halált követően írásban kérte a kórbonctani vizsgálat mellőzését. Nem mellőzhető a kórbonctani vizsgálat, ha az elhunyt még életében vagy a halált követően a hozzátartozó azt írásban kérte. Ilyenkor a halottvizsgálati bizonyítvány 17. pontjában fel kell tüntetni: „a halál oka tisztázott, de a család hamvasztásos temetést tervez, a boncolástól csak az illetékes egészségügyi hatóság tekinthet el a hozzátartozók írásos kérésére”. Természetes halál esetén, ha a holttest boncolására nem került sor, a holttest **elhamvaszthatóságát a fővárosi és megyei kormányhivatal népegészségügyi feladatkörében eljáró járási (fővárosi kerületi) hivatala engedélyezi. Az engedélyeztetés a hozzátartozó (temetést intéző) feladata a járási, kerületi hivatalnál, a halott egészségügyi dokumentációinak, zárójelentéseinek bemutatásával.*

A helyszíni halottvizsgálatot végző orvos a lehető legtöbb információt köteles megadni a kórboncolás kérésének indoklásául. A helyszíni halottvizsgálatot végző orvosnak a rendelkezésre álló korábbi dokumentációt áttekintve epikrízisben (a mentési dokumentációs lapon) kell összefoglalnia a kórtörténetet, valamint nyilatkoznia kell, hogy nem természetes halálra utaló jel nem merült fel, továbbá fel kell tüntetnie a haláleset körülményeit.

Az epikrízisnek ki kell térnie a következőkre:

- korábbi gyógykezelés alapjául szolgáló betegségek,
- a rendelkezésre álló adatokból következtethető vagy megállapítható betegségek,
- a halál közvetlen okára és az arra vezető, azt előidéző okra vonatkozó vélemény,
- a halál alapjául szolgáló betegségekre, valamint az egyéb betegségekre vonatkozó feltételezett vélemény,
- bejelentendő fertőző betegség gyanúja vagy ténye.

Az epikrízist tartalmazó mentési dokumentációs lapot a helyszínen kell kitölteni, és a (megkezdett) halottvizsgálati bizonyítvánnyal együtt az elhunyttal hagyni (melyet az elhunyt elszállítását végző szolgáltató juttat el a boncolást végző intézménybe). A mentési dokumentációs lapon tüntessük fel a halottvizsgálati bizonyítvány kitöltésének tényét és további sorsát.

3. Az elhunyt személy kórbonctani vizsgálatától el lehet tekinteni az alábbi feltételek együttes fennállása esetén:

- a halál természetes eredetű,
- a halál oka egyértelműen megállapítható,
- a kórbonctani vizsgálatról további lényeges megállapítás nem várható,
- a kezelőorvos a kórbonctani vizsgálatot nem tartja szükségesnek.

4. Perinatális halál:

- a halál a méhen belül a terhesség 24. hete után következett be, vagy ha a méhen belül elhalt magzat hossza a 30 cm-t vagy tömege az 500 g-ot eléri,
- amikor a halál az újszülött megszületését követő 168 órán belül következik be, függetlenül az újszülött hosszától vagy tömegétől.

5. Egyéb gyakorlati megjegyzések

- a halottvizsgálati bizonyítványt MINDIG ugyanaz az ellátó töltsse ki, ugyanazzal a tollal, nagy nyomtatott betűvel, olvashatóan,
- az orvosi pecsét szerepeljen a halottvizsgálati bizonyítvány minden példányán,
- 9 jegyű ágazati kód és naplótételszám/ esetlapszám mindenképpen szerepeljen a halottvizsgálati bizonyítványon.

A tájékoztató anyag előzményei:

Verzió 2	Jelen tájékoztató anyag (2021.08.02.)
Cím	Az elhunytakkal kapcsolatos rendelkezések, teendők az alapellátási ügyeleti szolgálat során
Szerzők	OMSZ Orvosszakmai Osztály Szakmai Munkacsoportja
Módosítások az előző verzióhoz képest	<ul style="list-style-type: none"> • <i>formai változás, hibajavítások</i> • <i>eHVB-kiegészítés</i> • <i>a holttest elszállításával kapcsolatos teendők kiegészítése</i> • <i>rendkívüli halállal kapcsolatos kiegészítések</i> • <i>a boncolástól való eltekintés feltételei hamvasztás esetén</i> • <i>„Egyéb gyakorlati megjegyzések” rész</i>
Állapot	Hatályban

Verzió 1	2021.07.22.
Cím	Az elhunytakkal kapcsolatos rendelkezések, teendők az alapellátási ügyeleti szolgálat során
Szerzők	OMSZ Orvosszakmai Osztály Szakmai Munkacsoportja
Állapot	Hatályon kívül